

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ:
СУЧАСНІСТЬ, ІННОВАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Житомир, 4 квітня 2024 року)**

**«Topical Issues of Personal Development: Modernity,
Innovations, Prospects»**

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2024**

УДК 159.923.2

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від «26» квітня 2024 року)

Рецензенти:

СЛОЗАНСЬКА Ганна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

ВІНС Вікторія – кандидатка психологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри практичної психології Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

ЛЕМЕЩУК Марина - кандидатка психологічних наук, доцентка, в.о. завідувачки кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

ЗАГУРСЬКА Інна - кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної та практичної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

А 43 **Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи:** Збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Житомир, 4 квітня 2024 року) / Ред. колегія: Л.Котлова, Л.Бутузова, С.Максимець / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соціально-психологічний факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 388 с.

У збірнику подано наукові праці учасників II Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 4 квітня 2024 року в м. Житомирі на базі соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка. Збірник адресовано науковцям, фахівцям-практикам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими досягненнями, проблемами і перспективами в психології, логопедії, педагогіці, соціальній роботі та інклюзивній освіті.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки редакторів можуть не збігатися з позицією авторів.

УДК 159.923.2

©Автори публікацій, 2024

©Житомирський державний університет імені Івана Франка, оригінал-макет, 2024

Сімко А., Сімко Д. Особливості корекційно-логопедичної роботи з формування соціальної компетентності у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення	320
Сладкова К., Бутузова Л. Труднощі формування психологічної готовності до навчання дошкільників із затримкою мовленнєвого розвитку	323
Соколівська В. Мовлення, як один з основних критеріїв оцінювання готовності дітей до школи	326
Стахова О., Зубрицька Д. Стресостійкість як професійно важлива якість майбутнього педагога-логопеда	329
Ступницька Ж. Теоретичні основи використання біоенергопластики та самомасажу з розвитку мовленнєвої моторики дітей із загальним недорозвиненням мовлення	332
Ткач О. Стимуляція виникнення перших емоційних реакцій у дітей зі зниженими показниками за шкалою апгар	336
Ткачишина О., Шаханова Т. Криза подружніх взаємин у родині демобілізованих військовослужбовців	338
Ткачук Т., Максимець С. Соціально-психологічна готовність до навчання в школі дітей дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями.	343
Тубичко Ю. Features of text formation disturbances in children preschool age with expressive alaly	345
Федорова Ж., Максимець С. Психоемоційна стійкість вихователів та прояви емоційного вигорання	350
Фідоровська Л., Бутузова Л. Використання методів мнемотехніки у роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення	353
Харченко А. Особливості створення ефективного інклюзивного середовища для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	358
Хоменко Н. Провідні компетентності майбутніх фахівців спеціальності «Спеціальна освіта»	362
Цибулько А. Розвиток мовленнєвих навичок у дітей із заїканням	366
Червоненко К. Підготовка майбутніх соціальних працівників до толерантної взаємодії з різними групами клієнтів	369
Чорна Л., Кудлаєнко С. Соціальні та психологічні методи управління в діяльності органів публічної влади	372
Швед О. Підготовка соціальних працівників для дистанційного консультування	376
Шведюк Н. Особливості розвитку мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ засобами логоритміки	379
Шевчук І. Кінезіологія у корекційно-розвитковій роботі з дітьми, які мають порушення зору	381
Шоу Бінбін Сфера міжетнічних відносин	386

	державному службовцю подолати труднощі в роботі, активізувати свою діяльність як трудову так і громадську) і коротку мотивацію праці (коли, службові невдачі здатні знизити активність працівника або стати причиною виникнення бажання змінити місце роботи).
4) професійного відбору і навчання	– спрямовані на те, щоб психологічні характеристики людини відповідали роботі, яку вона виконує.

Джерело: розроблено авторами.

Таким чином, використання соціально-психологічних методів управління в діяльності органів публічної влади зумовлюються необхідністю вивчення процесів ефективного розвитку трудових колективів системи державної служби на основі застосування спеціальних методів, якими є нагляд, психологічне вивчення особистості державного службовця та його посади, опитування, анкетування, тестування, експеримент тощо, метою яких є отримання соціально-психологічної інформації, яка дає керівнику органу публічної влади можливість щодо формування і застосовування оптимального стилю роботи і управління підлеглими на основі врахування визначених їх соціально-психологічних та індивідуальних особливостей.

Швед Ольга Володимирівна,
кандидатка соціологічних наук, доцентка
кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
м.Київ, Україна

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Однієї з функцій соціальних працівників є консультування. В Державному стандарті соціальної послуги консультування вказані різні види консультування, в тому числі дистанційне консультування - заочне консультування, здійснюване суб'єктом, що надає соціальну послугу за запитами отримувачів за допомогою технічних засобів (телефонне, он-лайн консультування), яке за потреби забезпечує анонімність отримувача соціальної послуги. Отримувачами дистанційної соціальної послуги консультування є як і при будь-яких інших соціальних послуг - особа, сім'я, група осіб, яка через складні життєві обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, бездомністю, відбуванням покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк тощо, потребує соціальної послуги консультування або отримує її [1].

В класифікаторі соціальних послуг [5] вказано на соціальну послугу - консультативний кризовий телефон та такі його види – інформування, консультування, соціальна профілактика, екстрене (кризове) втручання. Саме ці види консультування і підходять до дистанційного консультування.

Тобто, телефонним абонентам можна надавати інформацію, наприклад, адреси певних організацій та установ, інформацію щодо отримання психологічної, правової допомоги, адміністративних та соціальних послуг тощо; допомагати вирішити певну соціальну або психологічну проблему (стосунки в сім'ї, в учбовому закладі, складати з абонентом шлях вирішення проблеми тощо). Екстрене втручання є першою психологічною допомогою і може допомогти в деяких кризових ситуаціях вберегти здоров'я, а іноді і життя. Наприклад, ситуації домашнього насильства з замахом на вбивство або зґвалтування, спроби суїциду, потрапляння в ситуацію торгівлі людьми. Опанасенко О. наголошує, що «надання екстреної психологічної допомоги за будь-яких кризових станів важко переоцінити, оскільки вчасно зняті криза та емоційна напруга, як правило, запобігають у майбутньому негативним наслідкам» [4, с.163].

Телефонним консультуванням можна користуватись і у профілактичній діяльності, наприклад, розповідати про наслідки протиправної поведінки або небезпечного способу життя, дискримінації або нетолерантного ставлення до інших, профілактики небезпечних хвороб та інфекцій. Профілактичне консультування користується найбільшим попитом у дітей та підлітків, бо вони найбільш схильні до ризикованої поведінки та не володіють правовими знаннями та життєвими навичками.

Можемо виділити і такий вид соціального психологічного консультування як вислуховування самотніх людей. Літні люди, люди з інвалідністю та діти з особливими потребами, як свідчили звернення на телефони «гарячих ліній» Ла Страда Україна, часто звертались, бо немає з ким поговорити, поспілкуватись.

В наш час до дистанційного консультування належать не тільки телефонне консультування, але й консультування за допомогою онлайн-спілкування через емаїли та Skype, таких месенджерів як WhatsApp, Viber, Telegram, або соціальних мереж Facebook та Instagram.

Телефонне консультування в Україні використовується вже давно, бо перша українська служба виникла в 1983 році в Дніпропетровську на базі міського психоневрологічного диспансеру. Потім у 1988 році в Одесі виникла служба «Молодіжний телефон довіри» при одному із благодійних фондів, а в 1989 році служба «Телефон довіри» запрацювала в Києві при міському психоневрологічному диспансері [2, с.7], але онлайн консультування з'явилося достатньо пізно і сильно розвинулось в нашій країні після початку Помаранчевої революції 2014 р. та початку агресії росії та захоплення нею українських територій та внаслідок КОВІД-19. Особливо під час КОВІД-19 телефонне та онлайн консультування стали дуже затребувані, бо люди не могли приходити на консультування в установи чи організації.

Ми вже звикли до навчання онлайн, а от загальне населення все більше звертається до консультування в телефонному або онлайн режимі й пристосовується до віддаленого спілкування.

З моменту повномасштабного вторгнення росії в Україну в 2022 р. у населення з'явилась велика кількість стресів, проблем та питань. Аналізуючи дві «гарячі лінії» ГО Ла Страда Україна, а саме «Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації» (116 123, 0 800 500 335) та «Національну гарячу лінію для дітей та молоді» (116 111, 0 800 500 225), можемо виділити основні теми, з якими звертаються на ці телефони та онлайн платформи цієї організації (e-mail, Skype, telegram, Facebook, Instagram). Звернення за консультаціями на дорослу лінію можна розділити за такими тематиками: домашнє насильство (насильство та жорстоке поводження, розірвання шлюбів та розподіл майна, психологічні проблеми, проблеми з фізичним здоров'ям та залежностями тощо); торгівля людьми та перебування за кордоном (виїзд за кордон, розлучення та шлюби з іноземцями, психологічні проблеми за кордоном, працевлаштування за кордоном, зниклі за кордоном, тощо); гендерна дискримінація (дискримінація в трудовій сфері, дискримінація під час війни, сексуальні домагання та згвалтування); запити від внутрішньо-переміщених осіб (інформаційна допомога, консультації щодо насильства в сім'ях ВПО, психологічна допомога, запити на гуманітарну допомогу, консультації щодо отримання соціальних виплат для ВПО, щодо відновлення документів, щодо надання статусу ВПО, щодо пошуку житла); запити від військовослужбовців/військовослужбовиць та членів їхніх сімей; звернення з тимчасово окупованих територій України [3].

Діти та молодь звертаються не тільки з України, але й із-за кордону. Їх хвилюють питання про загиблих та зниклих рідних та друзів, руйнування їх житла, навчальних закладів та інших інституцій, які вони відвідували, переїзди по країні та за межі України, розлучення з рідними, стосунки в родині та жорстоке ставлення, інше оточення, відвідування нової школи, часто не на рідній мові. Також діти жаліються на дискримінацію та булінг у школі за регіональною ознакою, розповідають про проблеми з фізичним здоров'ям, невпевненість у своєму майбутньому, депресивні стани, фобії та панічні атаки, суїцидні наміри, залежності, проблеми з адаптацією на новому місці. Як видно з аналізу дзвінків, більшість з цих питань можуть консультувати спеціалісти соціальної роботи [3].

Студентів бакалаврату спеціальності «соціальна робота» Київський столичний університет імені Бориса Грінченка готує до консультування на «гарячих лініях», незалежно від того, в яких формах це консультування може відбуватись. В цю дисципліну входять наступні блоки : Історія телефонного консультування; Послуги та консультування на «гарячій лінії»; Керівні принципи роботи та види консультування на телефоні; Види консультування; Етапи консультування; Етика консультування; Вигорання; Забезпечення роботи «гарячих ліній» та адміністрування [6].

Зважаючи на сучасну ситуацію в світі та в Україні, вважаємо доцільним вводити в освітні програми спеціалізовані курси, які допоможуть соціальним працівникам консультувати дистанційно.

Література

1. Державний стандарт соціальної послуги консультування. 2015 р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text>
2. Дуб В. Діяльність служби «Телефон довіри» : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2018. – 88 с.
3. Інфографіка консультаційних звернень до Громадської організації Ла Страда Україна за 2023 р. (Звіти 2-х Національних гарячих ліній)
4. Опанасенко О. Діти як клієнти служби телефону довіри. *Студентський науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення* : зб. Мат. Міжнар. студ. науково- практ. конф., м. Ніжин, 26 квіт. 2017 р.
URL:http://lib.ndu.edu.ua:8080/dspace/bitstream/123456789/1635/1/Збірник%20тез%20конференції_2017.pdf#page=163
5. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг. 2020р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>
6. Швед О. Організація та управління роботою телефонів консультування. *Modern Management: Theories, Concepts, Implementation*. Opole, 2021. р. 385–392.
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38742/1/O_Shved_Monograph_Management_Phone_2021_IL.pdf

Шведюк Надія Андріївна

здобувачка магістерського рівня вищої освіти
за спеціальністю 016«Спеціальна освіта»

Наукова керівниця:

Хворова Г.М., кандидатка педагогічних наук, професорка кафедри
психології, логопедії та інклюзивної освіти
Житомирський державний університет імені І. Франка
м. Житомир, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ ЗАСОБАМИ ЛОГОРИТМІКИ

У даний час загальне недорозвинення мовлення є найбільш поширеним порушенням, що зустрічається у дітей дошкільного віку. Порушення мовленнєвої функції негативно відбиваються на формуванні комунікативної компетентності дошкільників. Відставання в розвитку мовлення, його незрілість у кожної дитини супроводжується уповільненим розвитком окремих психічних функцій, емоційною нестійкістю в поведінці, що створює складності при спілкуванні, а також гальмує розвиток комунікативних навичок у дітей.[4, с.14]

Аналіз наукової літератури показує, що кількість дітей із складною структурою дефекту мовлення в останній час збільшилось. Збільшення числа